

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai

Į 2021-10-25

Nr.

Nr. S-2021-4928 (KL-11)

DĖL APGRĘŽIMO POLITIKOS HUMANIZAVIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija kartu su Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VSAT), išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Seimo narių T. Tomilino ir L. Kukuraičio 2021 m. spalio 25 d. raštą S-2021-4928 (KL-11) dėl apgrėžimo politikos humanizavimo, pagal kompetenciją teikia šią informaciją.

1. Daugėjant pranešimų dėl pažeidžiamų migrantų srautų, įvertinus 2021 m. spalio 7 d. Seimo kontrolierių ataskaitą „Dėl užsieniečių, kirtusių Lietuvos Respublikos valstybės sieną su Baltarusijos Respublika, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo užsieniečių laikino apgyvendinimo vietose“, prašome pateikti įsakymų, tvarkų ir kitokių teisės aktų tekstus, reglamentuojančius apgrėžimo proceso humanitarinę pusę.

Reaguojant į situaciją ir siekiant suvaldyti neteisėtų migrantų srautus, skubos tvarka priimti Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPĮ) pakeitimai. Pagal UTPĮ 67 straipsnio 1¹ ir 1² dalių nuostatas, paskelbus karo padėtį, nepaprastąją padėtį, taip pat ekstremaliąją situaciją ar ekstremalųjį įvykį dėl masinio užsieniečių antplūdžio, užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį gali būti pateiktas: pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose – VSAT; Lietuvos Respublikos teritorijoje, kai į Lietuvą užsienietis atvyko teisėtai – Migracijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos; užsienio valstybėje – užsienio reikalų ministro nurodytose Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ar konsulinėse įstaigose. Užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį, pateiktas nesilaikant šio straipsnio 1¹ dalyje nurodytos tvarkos, nepriimamas, paaiškinant prašymo suteikti prieglobstį pateikimo tvarką. Atitinkamai VSAT, atsižvelgusi į užsieniečio pažeidžiamumą ar kitas individualias aplinkybes, gali priimti užsieniečio, neteisėtai kirtusio Lietuvos Respublikos valstybės sieną, prašymą suteikti prieglobstį. Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalis nustato, kad išorės sieną sausumoje galima kirsti tik po patikrinimų pasienio kontrolės punkte. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad UTPĮ 2 straipsnio 18² punkte nustatyta, kas gali būti laikomas pažeidžiamu asmeniu.

Siekiant sustiprinti Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusijos Respublika (Europos Sąjungos išorinės sienos) apsaugą ir imtis visų priemonių, būtinų ekstremaliajai situacijai dėl masinio užsieniečių antplūdžio likviduoti ir jos padariniams šalinti, priimtas vidaus reikalų ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo 2021 m. rugpjūčio 2 d. sprendimas Nr. 10V-20 „Dėl masinio užsieniečių antplūdžio pasienio ruožo teritorijose prie Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusijos Respublika valdymo ir valstybės sienos apsaugos sustiprinimo“. Pažymėtina, kad minėtu sprendimu institucijoms, užtikrinančioms ir padedančioms užtikrinti Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusijos Respublika apsaugą,

vadovaujantis jų veiklą reglamentuojančiais teisės aktais, visų pirma, pavesta užtikrinti, kad asmenys išorės sieną sausumoje kirstų tik per pasienio kontrolės punktus, pasienio vandenyse – Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose nustatytose vietose. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad sprendimas į šalies teritoriją neįleisti ir atitinkamai nukreipti į artimiausią veikiančią tarptautinį pasienio kontrolės punktą taikomas ketinančių kirsti valstybės sieną kitose nei nurodytos teisėtos valstybės sienos kirtimo vietos arba kirtusių, tačiau esančių pasienio ruože, asmenų atžvilgiu.

Pažymėtina, kad taip pat yra vadovaujama ir tarptautiniais dokumentais – atkreiptinas dėmesys į Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES)2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas (toliau – Šengeno sienų kodeksas) 5 straipsnio 1 punktą, kuris nustato, kad išorės sienas galima kirsti tik sienos perėjimo punktuose ir nustatytais jų darbo valandomis.

Įgyvendinant šias teisės aktų nuostatas maksimaliai užtikrinami humanitariniai standartai.

Atkreiptinas dėmesys, kad apgrėžimo procedūrų taktinė pusė nėra formalizuota (tai aptariama su tarnybą prie valstybės sienos einančiais pareigūnais instruktažų metu), siekiant išvengti šios informacijos atskleidimo Baltarusijos režimo atstovams, kitiems asmenims, organizuojantiems ir padedantiems neteisėtiems migrantams atvykti iki valstybės sienos.

2. Suprasdami, kad alternatyvos apgrėžimui nėra, norime žinoti, kaip organizuojama pagalba į Baltarusiją išstumiamiems žmonėms: ar kiekvienas išstumiamas asmuo gauna maisto ir vandens, ar reikia atskiro prašymo, kaip tie prašymai turi būti paduodami, kiek prašymų gauta ir patenkinta? Kiek skiriama lėšų maisto daviniams, kas įeina į tuos davinius, kiek suplanuojama lėšų tokiems daviniams per mėnesį?

Asmenims, esantiems prie valstybės sienos linijos, reikalinga pagalba (maisto, vandens ar medicininė pirmoji pagalba) teikiama pagal poreikį, atskirų prašymų nereikalaujama pateikti. Maisto daviniai dalijami pagal poreikį, kurį išreiškia neteisėti migrantai. Visos pasienio užkardos yra pilnai aprūpintos reikiamu maisto davinių ir vandens kiekiu. Be to, visos pasienio užkardos yra aprūpintos vaistinėėmis, kurios naudojamos neįleistų neteisėtų migrantų poreikiams tenkinti. Medicinos pagalbą teikia greitosios medicinos pagalbos brigados, kurios yra kviečiamos, kai identifikuojamas tokios pagalbos poreikis.

Maisto daviniai įsigijami nuolat, pagal poreikį. Į sauso maisto davinių įeina būtiniausi maisto produktai, užtikrinantys suaugusio žmogaus (vyrams ir moterims) bei vaikų numatytą paros energetinę normą. Maisto daviniai sudaromi vadovaujantis VSAT vado 2020 m. rugpjūčio 8 d įsakymu Nr. 4- 289 „Dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos struktūriniuose padaliniuose laikomų asmenų maitinimo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ komplektuojant vištienos ar jautienos konservus, 1,5 l geriamo vandens, užpilamų makaronų, konservuotų daržovių (kukurūzai, žirnėliai, pupelės, alyvuogės), duonos lazdelių, sausainių ar batonėlių, razinų ir riešutų rinkinių, arbatos, cukraus, puodelio ir šaukšto. Spalio mėn. į VSAT Vilniaus pasienio rinktinės pasienio užkardas buvo perduota apie 4 tūkst. vnt. sauso maisto davinių, į VSAT Varėnos pasienio rinktinės pasienio užkardas buvo perduota apie 2 tūkst. vnt. sauso maisto davinių.

2021 m. spalio 27 d. įvykusiame vidaus reikalų ministrės A. Bilotaitės ir socialinės apsaugos ir darbo ministrės M. Navickienės susitikime su valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovais (toliau – NVO) nuspręsta skubiai organizuoti humanitarinių pagalbos paketų dalijimą Lietuvos pasienyje su Baltarusija apgrėžiamiems neteisėtiems migrantams.

Iki metų pabaigos planuojama paruošti 5 tūkst. tokių paketų iš šiuo metu turimų rezervų ir organizuojant reikalingus viešuosius pirkimus. Humanitariniams paketams sukompaktuoti bus panaudota ir tarptautinė migracijos krizei valdyti gaunama parama. Įvertinus prastėjančias oro sąlygas ir tai, jog pastaruoju metu vėl padaugėjo bandymų neteisėtai kirsti valstybės sieną, pasienyje migrantams bus išduodami humanitariniai paketai, kuriuos sudarys maisto paketai, vanduo, higienos priemonės, kepurė, pirštinės, kojinės; pirmosios pagalbos rinkinys, degtukai, tabletė pasišildymui, uždangalas nuo lietaus.

Pasienyje dirbantys pareigūnai ir iki šiol neįleistiems ir nukreiptiems migrantams pagal poreikį duoda maisto, vandens, suteikia būtiną medicininę pagalbą, tačiau dabar humanitarinė pagalba bus sistemiška ir geriau organizuota.

Humanitarinių paketų dalijimo neteisėtiems migrantams klausimas taip pat buvo pristatytas 2021 m. spalio 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos posėdyje.

3. *2021 spalio 13 d. Seimo Demokratų „Vardan Lietuvos“ frakcijos susitikimo su Seimo kontrolieriumi A. Normantu ir Vaiko teisių apsaugos kontroliere E. Žiobienė metu buvo paviėšinta informacija, kad VSAT nepatvirtina fakto, kad šeimos su vaikais nėra išsiunčiamos atgal į Baltarusiją. Prašome tai patvirtinti arba paneigti. Ar šioms šeimoms yra suteikiamas toks pat maisto davinyas kaip ir išstumiamiems suaugusiems? Ar suteikiama kitokia papildoma pagalba, šilti rūbai, antklodės, palapinės?*

Kiekvienu atveju vertinama konkretaus įvykio faktų ir aplinkybių visuma, tad standartinių sprendimų nėra. Sprendimą įleisti ar neįleisti priima valstybės įgaliotas profesionalus ir tokioms situacijoms spręsti kompetencijų turintis VSAT pareigūnas. Nepilnamečių buvimas į šalį bandančioje patekti grupėje kartu su suaugusiaisiais automatiškai nereiškia privalomo jos įleidimo į šalį. Stebima, kad suaugę migrantai nepilnamečiais naudojami kaip gyvuoju skydu kertant sieną, patys sukelia pavojų jų sveikatai ir gyvybei (pvz., nuima batus) tuo siekiant sudaryti spaudimą pareigūnams, tikintis patekti į Europos Sąjungą. Neatmestina, kad tam jie yra instruktuojami Baltarusijos tarnybų.

Vaikams suteikiami tokie pat maisto daviniai, kaip ir suaugusiems. Šiltais rūbais, antklodėmis ir palapinėmis aprūpinami neteisėti migrantai, kurie yra apgyvendinami užsieniečių registracijos centruose.

4. *Iš viešų pranešimų žinome, kad VSAT pareigūnai nepriima humanitarinių organizacijų siūlomoms pagalbos miškuose tarp Baltarusijos ir Lietuvos įstrigusiems žmonėms. Kodėl? Žinant, kad daugėja migrantų srautas, ar VSAT biudžete yra pakankamas kiekis lėšų pasirūpinti maistu ir būtiniaisiais reikmenimis visiems išstumtiems asmenims bei papildomai pasirūpinti išstumiamais vaikais?*

Informuojame, kad VSAT yra pasirašiusi tarpusavio supratimo memorandumą su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro valdybos regioniniu biuru Baltijos ir Šiaurės šalims bei Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugija, taip pat bendradarbiavimo susitarimą su Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugija, kuriais vadovaujantis vyksta bendradarbiavimas prieglobsčio prašytojų pagrindinių teisių bei priėmimo sąlygų užtikrinimo srityje. Be to, nuo 2021 metų liepos mėnesio vyksta reguliarūs Ekstremaliosios situacijos valdymo grupės, atsakingos už kontaktavimą su socialiniais partneriais, susitikimai. Minėtos grupės veikloje dalyvauja tiek valstybės institucijų, tiek nevyriausybinių organizacijų atstovai. Susitikimų metu aptariami klausimai bei kylančios problemos, susijusios su užsieniečių priėmimo sąlygų užtikrinimu, išklausermos nevyriausybinių organizacijų rekomendacijos ir ieškoma operatyvių sprendimų.

Humanitarinių organizacijų parama yra priimama pagal poreikį ir yra perduodama migrantams. Taip pat migrantams dalinami jau ankščiau minėti maisto daviniai.

Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos metu visuose VSAT užsieniečių registracijos centruose dirba Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) komanduoti ekspertai, kurie atlieka neteisėtai valstybės sieną kirtusių užsieniečių pažeidžiamumo vertinimą, nustato jų individualius poreikius bei perduoda šią informaciją apgyvendinimo vietų administratoriams. Vidaus reikalų ministerija yra pasirašiusi su EASO skubios paramos teikimo sutartį, kurioje numatyta, kad EASO ekspertai talkins Lietuvos institucijoms iki 2022 m. birželio 22d.

Šiuo metu neteisėtų migrantų maitinimas, aprūpinimas, išlaikymas finansuojamas iš Europos Komisijos projekto „Skubus atsakas į neproporcingą trečiųjų šalių piliečių antplūdį į Lietuvą iš Baltarusijos“ lėšų. Tiek vaikais, tiek suaugusiais rūpinamasi pagal poreikį.

5. *Prašome plačiau išdėstyti argumentaciją, kodėl visuomenės informavimo priemonių atstovai, žurnalistai negali gauti informacijos apie prašančių pagalbos migrantų buvimo vietą ankščiau nei VSAT pareigūnai? Juk dažnai kalba eina apie žmones, kurie maldauja pagalbos ir nori atgal į savo šalį, nepretenduoja į joki statusą, patys siūlo pinigus, kad tik grįžtų namo. Iš VRM*

atstovų pasigirdę komentarai sudarė tokį įspūdį, kad žurnalistams nerekomenduojama viešinti tokių situacijų. Kodėl? Kokie teisės aktai draudžia žurnalistams naudotis vieša ar privačia užsieniečių siunčiama ir socialiniuose tinkluose masiškai skleidžiama informacija apie jų buvimo vietą ir pagalbos poreikį?

Visuomenės informavimo priemonių atstovams galimybės dirbti tiek pasienyje, tiek VSAT užsieniečių registracijos centruose nėra ribojamos. Kiekvienas žurnalistas, norintis patruluoti kartu su pasieniečiais, turi kreiptis į VSAT, užpildyti ir pateikti specialią prašymo formą. Suderinus laiką šiems žurnalistams sudaromos galimybės patekti į VSAT objektus, ir vykdyti savo funkcijas.

Patekti į valstybės sienos apsaugos zoną (toliau – VSAZ) gali kiekvienas žurnalistas nustatyta tvarka, kaip ir bet kuris kitas Lietuvos ar užsienio valstybės pilietis, elektronine forma per Elektroninius valdžios vartus pateikęs prašymą, ir įtraukus jį į VSAT sudaromą asmenų, galinčių atvykti ir būti VSAZ sąrašą. Tuomet jis gali savarankiškai atvykti į VSAZ ir atlikti savo darbą (VSAT duomenimis, daug Lietuvos žiniasklaidos priemonių atstovų yra gavę tokius leidimus patekti į VSAZ ir be kliūčių gali vykdyti norimus darbus). Taip pat į VSAT užsieniečių registracijos centrus, esančius Medininkuose, Pabradėje ir Kybartuose, visuomenės informavimo priemonių atstovams galima patekti suderinus norimą apsilankymo laiką. Lygiai taip pat yra organizuojamas žiniasklaidos atstovų patekimas į VSAT pasienio užkardas ar pasienio kontrolės punktus.

Atsižvelgiant į tai, kad šalyje paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio bei valstybės sienos apsauga vykdoma sustiprintu režimu, kiekvienas asmuo, esantis prie valstybės sienos, gali įtakoti valstybės sienos apsaugos kokybę (t. y. jo buvimas prie valstybės sienos gali būti vertinamas kaip potencialus pažeidėjas), todėl VSAT primygtinai rekomenduoja apie apsilankymą iš anksto informuoti VSAT padalinį (pasienio užkardą), kuriame ketinama lankytis. Toks informavimas reikalingas ir dėl pačių žiniasklaidos atstovų saugumo (tokiais atvejais, kai pasiklystama, susižalojama ir būtina pagalba, kai dėl neatsargumo pažeidžiama valstybės siena, ir pan.).

Pažymėtina, kad VSAT negali drausti ir niekaip nedraudžia žurnalistams gauti informaciją iš turimų šaltinių ir ja naudoti savo tikslais, įskaitant viešinimą. Apie Jūsų minimus specialius draudžiančius teisės aktus informacijos neturime.

Atsižvelgdama į valstybėje dėl masinio užsieniečių antplūdžio susidariusią kritinę situaciją, dėl kurios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“ buvo paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija, į pastaruoju metu Baltarusijos režimo vykdomus nusikalstamus veiksmus ir hibridines atakas Lenkijos Respublikos atžvilgiu bei siekiant išvengti valstybėje kylančios grėsmės, 2021 m. lapkričio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pasiūlė skelbti nepaprastąją padėtį, o Seimas 2021 m. lapkričio 9 d. posėdyje priėmė Seimo nutarimą „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“.

Vidaus reikalų ministrė

Agnė Bilotaitė

Gabija Tamulevičienė, tel. (8 5) 271 7224, el. p. gabija.tamuleviciene@vrm.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius, Lietuva (2021-11-11 09:51:36)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL APGREŽIMO POLITIKOS HUMANIZAVIMO2021-1022 Nr. 410-KL-11
Dokumento rūšys	-
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-11-10 Nr. 1D-6338
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2021-11-10 Nr. G-2021-11362
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Agnė Bilotaitė, Vidaus reikalų ministrė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-11-10 12:28:48 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-11-10 12:28:54 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA-B,Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM,2.5.4.97=#1609313838373738333135,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2020-12-11 10:33:33–2023-12-11 10:33:33
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Gražina Balukonienė, Dokumentų tvarkytoja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-11-10 13:07:08 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-11-10 13:07:14 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA-A,Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM,2.5.4.97=#1609313838373738333135,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-09-30 12:19:09–2022-09-29 12:19:09
Parašo paskirtis	Gauto dokumento registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Seimo kanceliarija, Dokumentų valdymo sistema
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-11-10 13:36:51 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA,VI Registru centras - i.k. 124110246,RCSC,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-03-06 10:26:45–2022-03-05 10:26:45
Parašo paskirtis	Gauto dokumento registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Seimo kanceliarija, Dokumentų valdymo sistema
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-11-10 13:38:54 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA,VI Registru centras - i.k. 124110246,RCSC,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-03-06 10:26:45–2022-03-05 10:26:45
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-

Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v11.0.0.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2021-11-11 09:51:36)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2021-11-11 09:51:36 atspausdino Marius Strolys
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-